

STEAM - проєкти – новий тренд у світі мистецтва

*Царинна Людмила Геннадіївна,
вчитель музичного мистецтва, вчитель мистецтва
Смілянської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів 7
Смілянської міської ради Черкаської області*

Анотація

Метою статті є представлення досвіду роботи з використання ресурсних підходів у мистецькій практиці з учнями за допомогою проєкту «Лабораторія звуку» з використанням цифрових технологій моделювання, технології квест - гри з QR-кодами.

Музика, як будь-яке мистецтво, допомагає учням пізнати світ, виховує художній смак, творчу уяву, любов до життя, до людини, до природи і своєї Батьківщини. Я вважаю, що музичний розвиток дає можливість найбільш повно розкрити всі внутрішні психологічні

якості учнів (мислення, уява, пам'ять, волю та інше), виховати емоційно-чуттєву сферу психіки (чуйність, вміння через музичне мистецтво пізнавати глибину душевних переживань) і, що найголовніше, — це постійна можливість самореалізації.

Однак найчастіше учні сприймають класичну спадщину як щось абстрактне, відірване від реального життя у зв'язку з цим при викладанні предмету «Музичне мистецтво» виникла гостра проблема: «як зацікавити і захопити учнів музичним мистецтвом?»

Проектна діяльність на уроках мистецьких дисциплін

В умовах освіти «мистецтво» — це єдина область, в якій може закономірно розвиватися емоційно-моральний розвиток зростаючої людини і його залучення до вищих духовних цінностей. Сучасне покоління, на мій погляд, не має чіткого уявлення про те, яку безсумнівну практичну користь приносять заняття музикою, тому до предмету «Музичне мистецтво» відносяться як до малозначимого, непотрібного предмету. А ще Піфагор, створюючи свою «школу мудрості», поклав в її основу два мистецтва — музику і математику. Він вважав, що гармонія чисел схожа на гармонію звуків і що обидва ці заняття упорядковують хаотичність мислення і доповнюють один одного. Працюючи вчителем музики, я прагну привести учнів до усвідомлення думки, що музика - не просто вид мистецтва, але важлива частина самого життя, життя в цілому і життя кожної окремої людини, в тому числі кожного школяра.

Основною метою своєї роботи вважаю формування позитивної мотивації в процесі вивчення предмету «Музичне мистецтво» в умовах реалізації інноваційного підходу в навчанні, що забезпечує переклад навчально-пізнавальної діяльності школярів на продуктивно-творчий рівень. Через формування слухацького інтересу досягти підвищення ефективності засвоєння навчальної програми, культурного рівня учнів, виховання у них естетичного смаку і високих моральних якостей. А це в основній школі передбачає таку форму атестації - як захист індивідуального проєкту, дуже актуально.

В останні роки в педагогічній практиці спостерігається великий інтерес до проєктної технології. Організація проєктно-дослідницької діяльності на уроках є одним з пріоритетів сучасної освіти. В ході роботи над проєктом, як правило, розробляється і узагальнюється великий інформаційний матеріал.

Необхідно через різні форми організації: урок, профільне навчання, групову, індивідуальну, парну форми роботи формувати в учнів навички проєктно-дослідницької діяльності.

Результатом методу проєктів можуть бути твори, стінгазети, відеофільми і т. д. В основу уроку повинна бути покладена навчально-пізнавальна діяльність учнів, коли кожен учень, осягаючи об'єктивний зміст творів мистецтва, бачить в них не тільки засіб отримати оцінку, але знаходить в них інформацію для роздумів і глибоких переживань. У проєктній роботі учні включаються в організовану вчителем пошукову навчально-пізнавальну діяльність. Педагог спирається при цьому на вже наявні можливості, здібності дітей до творчого мислення.

Відмінна риса проєктної методики - особлива форма організації. Організуючи роботу над проєктом, важливо дотримуватись кількох умов:

- тематика музичного проєкту повинна бути актуальною;
- проблема, запропонована учням, формулюється так, щоб зорієнтувати учнів на залучення фактів із суміжних галузей знань і різноманітних джерел інформації;
- необхідно залучити в роботу всіх учнів класу, запропонувавши кожному завдання з урахуванням рівня його музичних компетенцій.

Проєкт здійснюється за певною схемою:

1. Підготовка до проєкту:

- вибрати тему проєкту,
- сформулювати проблему,
- запропонувати учням ідею,
- обговорити її з учнями.

2. Організація учасників проєкту.

- формуються групи, де перед кожним стоїть своє завдання:
- розподіляються обов'язки, враховуються схильності учнів до логічних міркувань, до формування висновків, до оформлення проєктної роботи, соціальних груп.

3. Виконання проєкту.

Цей крок пов'язаний з пошуком нової, додаткової інформації, обговоренням зібраної інформації, і її документуванням, вибором способів реалізації проєкту (це можуть бути малюнки, музичні вистави, газети, присвячені музикантам та ін.).

Одні проєкти оформлюються вдома самостійно, інші, що вимагають допомоги з боку вчителя, створюються в класі. Головне - підтримати ініціативу дітей, з повагою ставитися до будь-якої ідеї, створювати ситуацію «успіху».

4. Презентація проєкту.

Важливим стимулом для розвитку особистості учня є ступінь їх творчості та оригінальності при виконанні проєкту. Весь відпрацьований, оформлений матеріал треба представити однокласникам, захистити свій проєкт. Для аналізу пропонованої методики навчання важливі способи виконання і подання проєкту.

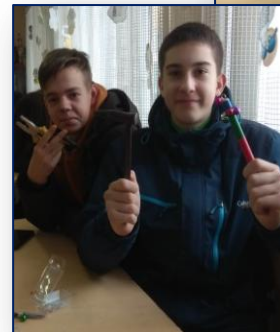
5. Підведення підсумків проєктної роботи.

За характером кінцевого продукту проєктної діяльності, можна виділити наступні види проєктів в області вивчення предмету «Музичного мистецтва»:

1. Рольові проєкти, наприклад, інсценування дитячих пісень, розігрування фрагментів біографії композиторів і. т. д.

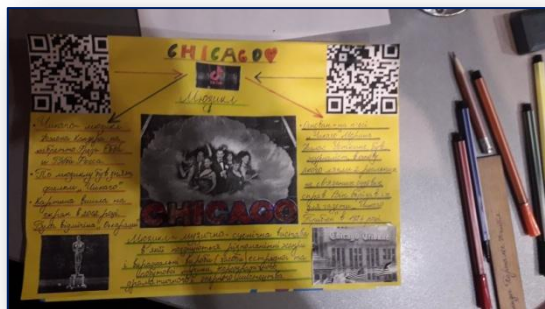
2. Інформативно-дослідницькі проєкти, наприклад, «вивчення біографії композитора», «як створювалася опера», «подорож у світ музичних інструментів».

3. Сценарні проєкти – «сценарій позакласного музичного заходу для школи або окремого класу».

4. Творчі проєкти - музичні вистави, театралізовані концерти, фестивалі і. т. п.

5. Інформаційні проєкти - музичні стінгазети, матеріали для стендів, публічний виступ з повідомленням з будь-якої теми і. т. п.

6. Практико-орієнтовані проекти, наприклад, дидактичний матеріал з будь-якої теми, створення музичної гри і її опис і т. п.

Ви помітили, як неймовірно як швидко змінюється світ? А я? Я теж частинка цього світу, а значить не можна відставати... адже сьогодні діти розпечені різними потрібними і непотрібними «розвиваючими іграми»,

якими рясніють екрани телевізорів і монітори батьківських гаджетів ... безумовно сучасні технології полегшують нам життя, але як навчити користуватися девайсами з користю або зовсім знайти їм альтернативу?

Майбутнє за технологіями, а майбутнє технологій – за педагогами нового формату, які не сприймають формального підходу і можуть своїми знаннями і вміннями «підірвати мозок» дітям і розширити їх кругозір до нескінченності. Тому вже з 1 класу на уроках музичного мистецтва намагаюся дати дітям можливість розкрити свої здібності, і навчити тому новому, що вимагає сучасне суспільство. Американський вчений Д. Дьюї сказав: «Ми позбавляємо дітей майбутнього, якщо продовжуємо вчити сьогодні так, як вчили цьому вчора».

Тож, світ, що оточує нас, сповнений безліччю звуків і цей факт став темою дослідження, а приводом для дослідження слугував цикл спостережень за звуками навколишнього світу, адже наукою доведено, що розвиток слухової уваги і сприйняття у дітей шкільного віку впливає на розвиток пізнавальних функцій. Це збагачує сферу емоційно-чуттєвого досвіду дітей, покращує розвиток психічних процесів, довільності, регулятивних функцій, надає корекційно - розвиваючий ефект. Даний проєкт спрямований на підтримку дитячої ініціативи в пізнанні навколишнього світу, творчої діяльності. Формування інтересу до різних видів пошуково-дослідницької діяльності активізує мовний розвиток, розвиває слухову увагу, диференційоване сприйняття навколишніх звуків, а також психічних процесів, навичок комунікації і роботи в команді.

Проєкт реалізується через використання різноманітних форм організації дитячої діяльності, такими як:

- віртуальні екскурсії та спостереження;
- перегляди відеофільмів;
- STEAMS практики в освіті.
- оркестр шумових інструментів;
- рухливі ігри з шумовими інструментами, виробами;
- настільна гра «Дізнайся, що звучало»;
- інтелектуальна вікторина «Відгадай звук»;
- фотогалерея «Де живуть звуки?»

Важливою складовою проєкту є матеріально-технічне забезпечення проєкту - це ноутбук, музичний центр, мобільний телефон з фото- та відеокамерою.

З чого починався проєкт? На одному з уроків музичного мистецтва у 1 класі, під час вивчення теми «Що таке звук?» ми з учнями задумалися, а як же з'являються звуки, які ми чуємо навколо себе. Відповіді на запитання: «Які бувають звуки?», «Де можна почути звуки природи?», «Які об'єкти їх видають?», «Яким способом?», «Чи відрізняються звуки один від одного?...» ми з дітьми вирішили шукати у віртуальних екскурсіях та світу, що оточує кожного з нас. Під час спостережень на уроках виникали нові теми для обговорення: «Чи видає звуки трава? Вітер? Деревя? Хмари?» тощо. Дитячі спостереження фіксувалися фотографуванням, замальовками. Дивно, що діти із задоволенням продовжували це робити і вдома ввечері з батьками.

Причому прислухатися захотілося і до побутових приладів, і до предметів, що оточують в домашній обстановці. В ході дитячих спостережень вдалося структурувати уявлення про навколишні звуки і зробити висновки про те, що є звуки, які говорить людина, є звуки природи, які видають тварини і птахи, є музичні звуки, а також технологічні. Діти припускали, що звуки можна видавати цілеспрямовано, за бажанням, і навіть регулювати за деякими характеристиками (гучність, тривалість і т.п.).

Далі спробували експериментувати з наповнювачами з пластикових пляшок у виготовленні різних шумових інструментів, наприклад, горохового, гречаного, каштанового маракасів. Отриманий шумовий оркестр використовуємо для виконання дитячих пісень, супроводу музичних уривків. Успішні кейси реалізації STEAM-технологій в початковій освіті також стали «приводом» для знайомства з промисловими звуками, а також різними професіями рідного краю (будівельник, водій, тваринник, диктор, кухар та ін). У пошуках різноманітності звуків діти навіть зазирали в домашні зоокуточки, де цвірінчали папуги, чути плескіт води в акваріумі з черепахою чи з рибками тощо. З великим інтересом під час колективної роботи на уроках діти

включалися в пошуки звуків, захованих в QR-коді. В ході проєкту діти можуть накопичувати значний досвід звукового сприйняття і на наступному етапі пропонується їм самим спробувати створити звукові загадки. Використовуючи

прийоми фантазування, діти створили моделі предметів, що видають різними способами звук з різними характеристиками, а саме гучність, тональність, тривалість тощо. Вийшов дитячий шумовий оркестр, прототипом якого став оркестр народних інструментів.

Ще одним етапом у створенні звукових загадок стала розробка і створення гри «Дізнайся, що звучало?», в якій зібрано різноманітні звукові загадки. На ігровому полі, перехід на яке визначається кубиком, необхідно розкодувати за допомогою сканера QR-код, в якому зашифрований певний звук (природний, техногенний, музичний) - дзюрчання струмка, спів птахів, рев літака, вереск електродрилі, є різні незвідані звуки (шум гірського струмка або морського прибою, крик чайок, або стукіт потягів по рейках та багато інших - це не повний перелік звукових загадок, які діти разом з батьками збирали і шифрували за допомогою кодування. Ми занурюємось в соціальні мережі і STEAMS-практики в освіті, розширюємо коло друзів і любителів пізнавати навколишній світ за допомогою звуків.

Як приклад ще однієї проєктної діяльності серед учнів середньої ланки, хочу привести урок в 7 класі за темою «Музика рідного краю», в ході якого учні здійснюють «віртуальний»

екскурс по музичних місцях України, зокрема, по Черкаській області. Вважаю, що включення регіонального компоненту при вивченні предмету «Музичне мистецтво» є невід'ємною частиною вивчення світової культури з її багатовіковими традиціями. Адже, якщо учень не знає традицій і особливостей культури свого народу, не може

повною мірою сприймати те, що відбувається ззовні, аналізувати події і факти історії народу і свого краю, не проявляє почуття гордості за свою Батьківщину (малу і велику), він не зможе до кінця зрозуміти і усвідомити важливість і необхідність культурної спадщини інших народів, народів світу. Я запропонувала на одному з уроків провести «віртуальну» екскурсію музичними місцями України та нашої області. Разом з учнями ми згадали і подумки представили різні установи культури, колективи і виконавців, оформили записи – підказки на дошці і в зошиті, вдома діти далі продовжили виконання інформаційного творчого проєкту з даної теми.

Були обумовлені наступні правила:

- Проєкт може виконуватися і представлятися в різних формах: презентація, усна розповідь, підготовка і показ відеоролика.
- Брати участь у створенні проєкту можуть не більше 3-х чоловік, при цьому робота повинна бути досить інформативною.
- Представляти свої проєктні роботи на розсуд глядачів в обов'язковому порядку.

Отже, при здійсненні «віртуальної» екскурсії нами були виявлені наступні музичні місця Черкаської області:

- Черкаська обласна філармонія та її колективи
- Національний хор ім. Г.Верьовки, якого батьківщиною вважаємо Черкащину
- Оркестр народних інструментів
- Драматичний театр
- Палаці культури і колективи, які при них існують.
- Музичні школи, так як без виховання підростаючого покоління, музична культура не може розвиватися.

Однак, де чого ми при розборі творчих місць Черкащини все ж не передбачили: учні могли при бажанні самостійно придумати тему для свого виступу, проте було потрібно довести її зв'язок з основною темою заняття. Ми розглянули разом з дітьми різні заклади культури, тобто розглядали розвиток культури, який можна було б назвати «світським». І зовсім не продумали, що духовне музичне мистецтво теж варте уваги учнів.

Результатом даного виду проєктної діяльності учнів на уроках музики став створений учнями лепбук «Музичні місця Черкащини». Також було прийнято рішення робити щорічно записи робіт учнів, із зазначенням року, в якому були створені дані проєкти. Таке рішення було запропоновано самими учнями, що дає можливість говорити про позитивну оцінку більшістю з них своєї власної роботи з інформацією.

Висновок

Проєкт завжди дає можливість учневі вчитися самому, вчитися діяти з різних позицій в колективі. Проєктна діяльність дає можливість розширити сферу дій в області мистецтва, допомагає урізноманітнити освітній процес, підтримати безпосередній інтерес до досліджуваного матеріалу для молодших школярів або ставати формою організації навчальної діяльності учнів. Проєктно - дослідницька діяльність передбачає спільну роботу вчителя та учнів, сприяє розвитку творчих здібностей дітей.

В ході роботи над проектом, як правило, розробляється і узагальнюється великий інформаційний матеріал. Учні використовують матеріал не тільки з книг, газет і журналів, а також і із інтернет-ресурсів. До роботи в проектній діяльності залучені всі учні класу, що сприяє високій якості знань з предмету. Я вважаю, що уроки музики з використанням проектно-дослідницької діяльності найбільш цікаві, нетрадиційні і ефективніші для сприйняття навчального матеріалу.

Проект цінний тим, що в ході його виконання, школярі вчаться самостійно здобувати знання.

Використана література:

1. http://1iskustvo.blogspot.com/p/blog-page_24.html «Метод проектів на уроці музики – Блог вчителя мистецтва Дзюри Руслани
2. Романовська М.Б. «Метод проектів у навчальному процесі» (методичний посібник) – Х.: Веста: Ранок, 2007. – 160 с.
3. Горбенко О. «Метод проектів у процесі музично-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики. *Наукові записи*. Випуск 97. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький: РВВ КДПУ ім. В.Винниченка, 2011.